

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	04/28/2010
Spisová značka:	29 Cdo 2049/2009
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2010:29.CDO.2049.2009.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Statutární orgán Zákaz konkurence
Dotčené předpisy:	§ 136 odst. 1 obch. zák. § 66 odst. 3 obch. zák.
Kategorie rozhodnutí:	C

29 Cdo 2049/2009

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátu složeném z předsedkyně doc. JUDr. Ivany Štenglové a soudců Mgr. Filipa Cilečka a JUDr. Petra Šuka v právní věci žalobce **Ing. M.K.**, zastoupeného JUDr. Lenkou Žídkovou, advokátkou, se sídlem v Praze 2, Vinohradská 6, PSČ 120 00, proti žalované **Lloyds Holding CZ s. r. o.**, se sídlem v Praze 5, Nádražní 344/23, PSČ 150 00, identifikační číslo 45 27 66 50, zastoupené Liborem Prokešem, advokátem, se sídlem v Praze 3, Kubelíkova 1548/27, PSČ 130 00, o zaplacení 1,395.943,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 16 Cm 90/2004, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. srpna 2008, č. j. 14 Cmo 468/2007-796, takto:

I. Dovolání proti výrokům, kterými odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, **se odmítá.**

II. Ve zbývajícím rozsahu **se** dovolání **zamítá.**

III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradu nákladů dovolacího řízení částku 39.306,- Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jeho zástupkyně.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 19. dubna 2007, č. j. 16 Cm 90/2004-746, zavázal žalovanou zaplatit žalobci částku 402.535,- Kč s úrokem z prodlení blíže specifikovaným ve výroku rozhodnutí (výrok I.), ve zbývajícím rozsahu žalobu zamítl (výrok II.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III.).

Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil výrok I. rozsudku soudu prvního stupně, potvrdil zamítavý výrok ve věci samé ohledně částky 15.823,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 1% ročně od 23. dubna 2004 do zaplacení a ve zbytku změnil tento výrok tak, že zavázal

žalovanou zaplatit žalobci částku 977.585,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 1% ročně od 23. dubna 2004 do zaplacení a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Dle zjištěného skutkového stavu žalobce vykonával na základě smlouvy o výkonu funkce ze dne 18. března 2002 (dále jen „smlouva“) funkci jednatele žalované, a to od 17. listopadu 1999 do 20. listopadu 2002. Dle článku IV. smlouvy byl povinen zdržet

se konkurenčního jednání vůči žalované taktéž po dobu jednoho roku od ukončení daného smluvního vztahu, za což mu vznikl nárok na finanční kompenzaci ve výši dvanáctinásobku průměrné měsíční mzdy vyplácené mu – jakožto finančnímu řediteli žalované – na základě pracovní smlouvy ze dne 23. srpna 1999 v posledním roce před ukončením smluvního vztahu. Dopisem ze dne 4. června 2003 byl žalobce informován, že žalovaná na dodržování konkurenční doložky netrvá.

Soud prvního stupně – konstatuje, že uvedená konkurenční doložka směřuje k ochraně zájmů žalované, a ta proto byla oprávněna jednostranně ukončit dané omezení žalobce bez jeho souhlasu – uzavřel, že žalobci vzniklo právo na výplatu finanční kompenzace za dobu od ukončení smluvního vztahu do měsíce, ve kterém se dozvěděl, že žalovaná na dodržení konkurenční doložky netrvá. Ustanovení § 66 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), na projednávanou věc nedopadá, neboť nepříznivé hospodářské výsledky žalované nebyly způsobeny výkonem funkce jednatele žalobcem, který pouze plnil „hospodářský záměr určený zahraničním vedením“, ale byly výsledkem podnikatelské koncepce celého seskupení, jehož je žalovaná součástí.

Odvolací soud uvedl, že předmětná finanční kompenzace náleží žalobci za celý rok zákazu konkurence, neboť jednostranným sdělením žalované, že na dodržení konkurenční doložky netrvá, ke změně obsahu smlouvy dojít nemohlo. Potvrdil, že ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. na uvedený případ nedopadá – jeho účelem je, aby společnost nemusela poskytovat plnění svému statutárnímu orgánu či jeho členu, jenž svou funkci nevykonával řádně a způsobil tak její nepříznivé hospodářské výsledky. V projednávané věci se však jedná o plnění, které s kvalitou výkonu funkce jednatele nijak nesouvisí – jedná se o kompenzaci žalobce za profesní omezení po skončení jeho působení u lované.

Žalovaná napadla rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, opírajíc jeho přípustnost o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ a c/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňujíc dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dle názoru dovolatelky se ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. vztahuje rovněž na plnění získané za dodržení konkurenční doložky sjednané pro dobu po ukončení výkonu funkce statutárního orgánu, nejen na plnění vyplácená dotčené osobě v době, kdy danou funkci aktivně vykonává. Účelem citovaného ustanovení je ochrana společnosti před jednáním osoby, která funkci orgánu společnosti (resp. jejího členu) nevykonávala řádně, a proto jí nemůže náležet nárok na plnění jakéhokoli druhu s výkonem funkce související. Uvedený zákaz konkurence je dle dovolatelky s výkonem funkce jednatele nerozlučně spjat, neboť jeho účelem je zabránit využití znalostí, kontaktů a informací získaných právě při výkonu této funkce.

Dovolatelka nesouhlasí dále se závěrem, podle něhož žalobce nepřispěl k nepříznivým hospodářským výsledkům žalované, neboť pouze naplňoval hospodářský záměr sledovaný zahraničním společníkem. Z § 134 a 135 odst. 2 obch. zák. ve spojení s § 194 odst. 4 obch. zák. vyplývá, že obchodní vedení společnosti náleží výhradně jednateři, kterému není nikdo oprávněn udělovat závazné pokyny – nemůže být proto zproštěn celé odpovědnosti za výkon funkce

statutárního orgánu konstatováním, že sám nebyl oprávněn cokoliv rozhodovat a plnil pouze pokyny zahraničního společníka.

Žalobce nebyl povinen řídit se žádnými přesnými pokyny zahraničního společníka a i kdyby tomu tak bylo, byl by povinen prověřit výhodnost každého jednotlivého pokynu a v případě jeho nevýhodnosti odmítnout podle něj postupovat – opačný postup by totiž znamenal porušení péče řádného hospodáře – což však nikdy neučinil. Spoluzavinil tak nepříznivé hospodářské výsledky žalované tím, že funkci jejího jednatele nevykonával s péčí řádného hospodáře (když opak by musel v řízení prokázat, což se nestalo). K aplikaci ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. přitom není vyžadováno, aby jednatel zavinil nepříznivé hospodářské výsledky společnosti v plném rozsahu, ale stačí, pokud k nim svým jednáním zřejmě přispěl.

Žalobce ve vyjádření k dovolání uvádí, že rozhodnutí odvolacího soudu považuje za správné a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání žalované jako nedůvodné zamítl.

Dovolání proti výrokům, kterými odvolací soud rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, Nejvyšší soud odmítl jako nepřipustné (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 4/2003).

Dovolání proti měnícímu výroku ve věci samé je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.

Dovolání proti potvrzujícímu vyhovujícímu výroku ve věci samé shledává Nejvyšší soud přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. pro řešení otázky, zda se ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. vztahuje na plnění, které je společnost povinna poskytnout bývalému jednateři za dodržení zákazu konkurence po dobu po skončení výkonu funkce.

Dovolání není důvodné.

S ohledem na okamžik, kdy došlo ke sjednání konkurenční doložky, je pro další závěry Nejvyššího soudu rozhodný výklad níže uvedených ustanovení obchodního zákoníku ve znění účinném ke dni 18. března 2002, tj. naposledy ve znění zákona č. 15/2002 Sb.

Dle § 136 odst. 1 obch. zák. nevyplývají-li ze společenské smlouvy nebo stanov další omezení, nesmí jednatel podnikat ve stejném nebo obdobném oboru podnikání společnosti ani vstupovat se společností do obchodních vztahů, zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby obchody společnosti, účastnit se na podnikání jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo podobným předmětem podnikání a vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního či jiného orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo s obdobným předmětem podnikání, ledaže jde o koncern.

Z ustanovení § 66 odst. 3 věta druhá obch. zák. vyplývá, že společnost neposkytne plnění osobě, jež je členem orgánu společnosti, jestliže výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivým hospodářským výsledkům společnosti, anebo při zaviněném porušení právní povinnosti v souvislosti s výkonem funkce.

Zákonný zákaz zdržet se konkurenčního jednání vůči společnosti vyplývající pro jejího jednatele z § 136 obch. zák. se vztahuje – jak plyne z doslovného znění citovaného ustanovení – pouze na dobu, po kterou dotčená osoba funkci statutárního orgánu společnosti vykonává; tím však není dotčena možnost rozšířit tento zákaz smluvním ujednáním mezi společností a jejím statutárním orgánem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2007, sp. zn. 29 Cdo 1053/2007, jenž je veřejnosti přístupný na jeho webových stránkách) i pro dobu po zániku funkce.

Tak i žalobce byl dle konkurenční doložky obsažené v článku IV. smlouvy zavázán zdržet se konkurenčního jednání vůči žalované po dobu jednoho roku od ukončení předmětného smluvního vztahu, tedy v časovém rozsahu přesahujícím zákaz konkurence vymezený v § 136 odst. 1 obch. zák.

Teleologickým výkladem ustanovení § 66 odst. 3 věty druhé obch. zák. lze dovodit, že oprávnění společnosti odepřít statutárnímu orgánu poskytnutí plnění tam upravené se vztahuje pouze na některá plnění, která jsou jednatelem poskytována v souvislosti s výkonem jeho funkce. Je tomu tak proto, že účelem uvedeného ustanovení je ochrana společnosti před plněním osobě, jež výkonem své funkce (spolu)zavinila její nepříznivý hospodářský stav.

Finanční kompenzaci sjednanou za dodržení konkurenční doložky v projednávané věci nelze považovat za plnění poskytované žalobci ve smyslu § 66 odst. 3 obch. zák., neboť účelem jejího sjednání není poskytnutí plnění žalobci v souvislosti s výkonem funkce jednatele (jež by dovolatelka byla oprávněna v případě naplnění ostatních podmínek s ohledem na svou ochranu odepřít); jde o protiplnění žalobci za dodržení smluvního omezení sjednaného nad rámec zákonného rozsahu zákazu konkurence pro dobu po skončení jeho funkce (tedy o protiplnění za závazek převzatý jednatelem nad rámec povinností vyplývajících z jeho funkce). Skutečnost, že toto smluvní omezení bylo sjednáno ve smlouvě o výkonu funkce, na jeho svébytné povaze ničeho nemění.

Nejvyšší soud proto uzavírá, že ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. na plnění, které je společnost povinna poskytnout bývalému jednatelem za dodržení zákazu konkurence po dobu po skončení výkonu funkce, nedopadá.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tedy správné a dovolací důvod

podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. není dán. Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo a Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. (co do odmítnutí) a § 142 odst. 1 o. s. ř. (co do zamítnutí),

když žalovaná nebyla se svým dovoláním úspěšná a žalobci vzniklo právo na náhradu nákladů dovolacího řízení. Náklady řízení sestávají ze sazby odměny advokátky za řízení v jednom stupni (dovolací řízení) určené podle ustanovení § 3 odst. 1, § 10 odst. 3 a § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve výši 32.455,- Kč a z paušální částky náhrady hotových výdajů

ve výši 300,- Kč za jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání) podle ustanovení § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. Náhrada nákladů za dovolací řízení tedy s připočtením náhrady za 20 % daň z přidané hodnoty celkem činí 39.306,- Kč.

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

Nesplní-li povinná, co jí ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí.

doc. JUDr. Ivana Š t e n g l o v á
předsedkyně senátu